POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Název práce: Vulgarita u adolescentů a její motivy

Autorka práce: Veronika Hozáková

Bakalářská práce navazuje na sérii předchozích studií, které se zabývaly z různých úhlů žákovskou vulgaritou. Autorka se těmito pracemi inspirovala, a to jak v řešených problémech (navázala na naznačené, ale hlouběji nepropracované aspekty motivace k vulgarismům), tak v použitých metodách. Velmi oceňuji důkladnou znalost předcházejících studií a ochotu na ně navazovat – tedy kumulovat vědecké poznání.

Teoretická část se věnuje představení vulgarity a jejích funkcí a dále charakteristice vývojového období, genderové socializaci a školnímu kontextu. Všechna zahrnutá témata jsou relevantní výzkumnému problému. Některé kapitolky by však snesly zkrácení, např. 3.1. Seznam literatury, z níž autorka čerpala, je široký a s vysokým podílem zahraničních zdrojů. Práce s literaturou je dobrá, avšak má spíše encyklopedický charakter. Teoretické části by prospělo hlubší konfrontace jednotlivých autorských přístupů a častější vlastní argumentace autorky.

Výzkum byl sériovou případovou studií dvou tříd devátého ročníku ZŠ, v nichž autorka použila kombinaci několika metod sběru dat – rozhovory, pozorování a dotazník. Pojetí případových studií, včetně práce v terénu, je na velmi vysoké úrovni. Hlavním cílem bylo zjistit, jaké jsou příčiny užívání vulgarismů, a to ve vztahu k situačnímu a personálnímu kontextu (tj. kdo a kdy vulgarismy užívá). Příčiny autorka vyvozovala z několika zdrojů dat, které se vzájemně triangulovaly. Považuji za klíčové, že vedle explicitních ústních a písemných vyjádření o vlastním a obecném chování (která mohou být z různých důvodů zkreslující) vycházela také z pozorování. Pozorování reálných situací s výskytem vulgarity se stalo základem pro formulování dotazníkových položek, které byly převedeny do obecnější roviny, a následně bylo využito i ve skupinových rozhovorech.

Zcela nově autorka použila skupinové rozhovory s dospívajícími, kteří se lišili jednak svým genderem a jednak frekvencí užívání vulgarity. Mohlo tak dojít k hlubšímu prozkoumání sociální funkce vulgarity, a to jako faktoru, který stmeluje určitou skupinu/podskupinu, a zároveň jako faktoru, který ji odlišuje od jiné skupiny/podskupiny. Tak se zde ukázalo, že dívky užívající vulgarismy se distancují od nevulgárních dívek, ale naopak tento vztah neplatí. Dále se potvrdila zjištění z minulých studií, že v adolescenci je nejsilněji zastoupená sociální a psychohygienická funkce vulgarismů.

Analýza dat je velmi precizní (místy dokonce až přespříliš, takže by mírné zestručnění bylo ku prospěchu vyjasnění výzkumného „příběhu"). Autorka vedla daty několik řezů – jednak pracovala s výsledky za všechny zúčastněné děti dohromady, jednak je dělila podle školních tříd, a dále podle genderu. Ve výsledcích tak můžeme vidět jak obecné trendy 15ti-letých v užívání vulgarity (které autorka v diskusi podrobně porovnává s předcházejícími studiemi na mladších skupinách), tak rozdíly mezi dívkami a chlapci v užívání vulgarity a dále rozdíly mezi jednotlivými třídami, v nichž se vytváří specifické normy pro užívání vulgarismů.

Vůči analýze a prezentaci dat mám některé dílčí připomínky: a) doporučovala bych jinou formu tabulek týkající se situací – ta současná je méně přehledná, b) doporučovala bych jednotlivé situace charakterizovat průměrem a směrodatnou odchylkou, nikoliv pouze podílem nejfrekventovanější odpovědi, c) při porovnání mezi třídami a při porovnání chlapců a dívek by mohla/měla být zjišťována statistická signifikance.

Otázky k obhajobě: 1) V teoretické části autorka zvýraznila parametry morálního usuzování v adolescenci. V interpretaci vlastního výzkumu však morální perspektivu nevyužívá. Proč tomu tak je a jak by ji případně využila? Skýtají jí data podklad pro analýzu vulgarity jako a/morálního aktu?, 2) Jaké možnosti praktického využití výzkumných zjištění ve školní poradenské psychologii autorka vidí?

Závěr: Bakalářská práce Veroniky Hozákové je zdařilá. Doporučuji ji k obhajobě.

V Praze, 15.5.2015 PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.